

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Judejko

Sędziowie: SSO Justyna Andrzejczak

SSO Dorota Maciejewska-Papież /spr./

Protokolant: sekr. sąd. Agnieszka Popławska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Marzanny Woltmann-Frankowskiej

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2016r.

sprawy **M. C.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Rawiczu

z dnia 25 lutego 2016r., sygn. akt. (...)

1. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnia oskarżonego M. C. od popełnienia zarzucanego mu czynu tj. przestępstwa z art. 18 § 3 kk w zw. z art.286 § 1 kk
2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.
3. Kosztami postępowania za obie instancje w zakresie dotyczącym M. C. obciąża Skarb Państwa.

Dorota Maciejewska-Papież Anna Judejko Justyna Andrzejczak

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Rawiczu wyrokiem z dnia 25 lutego 2016r sygn. akt (...)uznał oskarżonego M. C. za winnego tego, że w dniu 17.12.2009r w S., gm. J., działając w zamiarze aby inne osoby dokonały czynu zabronionego, ułatwił swoim zachowaniem dokonanie przez K. S. (1), R. K., K. J. i M. M. oszustwa podczas zakupu 101 sztuk tuczników o łącznej wartości 41.895,87 zł, w ten sposób, że będąc właścicielem firmy świadczącej usługi (...) z/s w Ś., dostarczył im środek przewozu zwierząt w postaci samochodu ciężarowego marki M. o nr rej . (...), mając świadomość, iż w rzeczywistości osoby te nie miały zamiaru uregulowania należności za tuczniki zakupione z odroczonym terminem płatności, czym działał na szkodę J. S., tj. za winnego przestępstwa z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art.19 § 1 kk wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie, na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Jednocześnie, na podstawie art.71 § 1 kk wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł.

Wyrokiem tym orzeczono również o dowodach rzeczowych oraz o kosztach postępowania.

Wyrok Sądu Rejonowego zaskarżony został w całości przez obrońcę oskarżonego, podnoszącego szereg okoliczności, które miały świadczyć o błędnym stanowisku Sądu i wnoszącego o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna, a zarzuty w niej podniesione słuszne.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji nie dokonał wnikliwej, wszechstronnej, zgodnej z wymaganiami art. 7 k.p.k. oceny dowodów, mających istotne znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Prawidłowa ocena materiału dowodowego skutkowałą koniecznością daleko idącej ingerencji w treść zaskarżonego wyroku.

Na wstępie należy wskazać, że oskarżony nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu przestępstwa. Wyrażane przez oskarżonego stanowisko sprowadza się do konkluzji, iż nie obejmował on swoją wiedzą tego, że współoskarżeni w niniejszej sprawie dopuszczają się przestępstwa na szkodę J. S. i nie zamierzał pomagać im w popełnieniu przestępstwa w żaden sposób.

Oceniając wypowiedzi oskarżonego należy mieć na uwadze, iż bezspornym jest, że w dniu 17.12.2010gr - podobnie jak w dniach 3.12.2009r. i 10.12.2009r. -R. K. (działając wspólnie i w porozumieniu z K. J., M. M. i K. S. (1)) dokonał zakupu tuczników od J. S., za które de facto nie zamierzał zapłacić. Fakt dopuszczenia się w tym zakresie oszustwa na szkodę J. S. (tj. co do nabycia tuczników bez zamiaru zapłaty za nie, które to tuczniaki zostały odebrane od pokrzywdzonego w dniach 3.12, 10.12. i 17.12.2009r.) przez współdziałających R. K., K. J., M. M. oraz K. S. (1) został stwierdzony prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Rawiczu wydanym w odrębnym postępowaniu oraz – co do K. S. (1) – przedmiotowym zaskarżonym wyrokiem, który to wyrok w stosunku do K. S. (1) stał się prawomocny. Nie budzi również wątpliwości, że tuczniaki te w dniu 17.12.2009r zostały wywiezione z gospodarstwa pokrzywdzonego samochodem ciężarowym należącym do oskarżonego. Okoliczności tej nie przeczy sam oskarżony M. C..

Istota rzeczy sprowadza się zatem do kwestii, czy oskarżony obejmował swoją świadomością i zamiarem, że wykonując transport tuczników pomaga sprawcom oszukańczego działania w ich przedsięwzięciu.

Należy wskazać, że – pominiawszy zeznania świadka R. K., o których szerszej w dalszej części niniejszego uzasadnienia – żaden dowód nie wskazuje na udział M. C. w przestępczym procederze współoskarżonych i to w jakiegokolwiek formie. Nie wskazują na taką okoliczność przede wszystkim wypowiedzi K. J., M. M. czy K. S. (1). Również z zeznań pozostałych przesłuchanych w sprawie świadków nie sposób wyprowadzić twierdzenia, że oskarżony pomagał w popełnieniu przestępstwa oszustwa na szkodę J. S.. Konkluzji takiej nie można też oprzeć na zgromadzonych w sprawie dokumentach – wskazują one wprawdzie na fakt wykonywania przez oskarżonego na rzecz S.K. (...) (pod której „przykryciem” działali współoskarżeni) usług transportowych, jednakże sam przez się nie świadczą jeszcze o zamiarze popełnienia przez oskarżonego jakiegokolwiek przestępstwa, w szczególności jeśli zważyć, że oskarżony zawodowo trudnił się świadczeniem usług transportowych.

Okoliczność tę dostrzegł i Sąd Rejonowy stwierdzając, że na sprawstwo oskarżonego wskazują wyłącznie zeznania R. K..

Analizując dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę zeznań R. K. można dostrzec pewną niespójność, Sąd ten bowiem początkowo stwierdza, iż relacji R. K. daje w całości wiarę (k.1210), po czym w dalszej części uzasadnienia wskazuje, iż przymiotem wiarygodności obdarza jedynie część wypowiedzi świadka (k.1211). Lektura dalszej części wspomnianego uzasadnienia wskazuje, iż aktualne pozostaje drugie ze stwierdzeń. Nie negując całkowicie – co do zasady – owej oceny wypowiedzi świadka R. K. trzeba jednak wskazać na wątpliwości, które odnoszą się do sformułowań dotyczących oskarżonego M. C..

Trzeba mieć na uwadze, iż relacja R. K. co do roli M. C. zawiera pewne sprzeczności, jak choćby w zakresie przeładunku tuczników w lesie (k.294). Nie znalazły również potwierdzenia wypowiedzi świadka, iż M. C. pobrał pieniądze za

sprzedaż świń (które nie pochodziły z gospodarstwa pokrzywdzonego) i nie rozliczył się z nich. Podkreślić należy, że okoliczność ta, pomimo że nie znalazła potwierdzenia w innych dowodach (a także nie wiązała się z czynem będącym przedmiotem skargi) stała się podstawą zdecydowanych wniosków Sądu Rejonowego co do zasadności stawianego oskarżonemu zarzutu (k.1211).

Podstawowym czynnikiem, mającym zdaniem Sądu I instancji świadczyć o sprawstwie oskarżonego, było stwierdzenie R. K., sformułowane w związku ze wskazywanym przez niego wyjazdem z oskarżonym w celu „przyuczenia” do dokonywania zakupu tuczników: „Razem pojechaliśmy do jakiegoś gospodarstwa i tam M. C. tłumaczył mi na co mam zwracać uwagę przy zakupie i co robić przy załadunku tuczników. Moim zdaniem M. C. doskonale wiedział, w jakim celu tłumaczy mi te wszystkie rzeczy. On mówił mi na przykład na co w szczególności mam zwracać uwagę i jak się zachowywać, aby wyglądało na to, że znam się na swojej robocie i rzeczywiście pracuję dla firmy skupującej zwierzęta.” (k.417).

Przede wszystkim należy wskazać, że owego „szkoleniowego” spotkania nie potwierdza żadne inne źródło dowodowe. Sam świadek wspomniał o nim dopiero podczas trzeciego z kolei przesłuchania. Owo spotkanie miał zorganizować K. J., który jednak okoliczności takowej nie wskazał.

Niezależnie jednak od powyższego, nawet jeśli takowe spotkanie miało miejsce, to wspomniane już sformułowanie świadka zawarte w protokole jego przesłuchania, nie wskazuje jednoznacznie na – przyjętą przez Sąd Rejonowy – wiedzę oskarżonego co do przestępczego procederu pozostałych osób. Analizując zapis wspomnianego protokołu przesłuchania trzeba wskazać, że opisując zachowanie M. C., R. K. wskazał jedynie, iż oskarżony tłumaczył mu „na co mam zwracać uwagę przy zakupie i co robić przy załadunku tuczników”. Udzielanie takowych instrukcji – przy założeniu faktycznego odbycia się owego spotkania – samo przez się nie budzi zastrzeżeń, zważywszy, że oskarżony, współpracując od dłuższego już czasu z przedsiębiorstwem (...) w M. wielokrotnie zajmował się przewozem tuczników, brał udział w ich załadunku, stąd też posiadał wiedzę niezbędną do takich czynności. Dalsze sformułowania R. K. nie brzmią już jednak na tyle jednoznacznie, by uznać, że oskarżony udzielał owych potencjalnych instrukcji będąc świadomym oszukańczego procederu. Przede wszystkim ocena świadka co do wiedzy oskarżonego w tym zakresie opiera się wyłącznie na własnej subiektywnej ocenie i jego przypuszczeniu o istnieniu takowej świadomości oskarżonego. W kontekście wskazanego wcześniej fragmentu zapisu o zakresie tłumaczeń oskarżonego co jest istotnym przy zakupie i załadunku tuczników, dalsze zawarte w protokole przesłuchania świadka stwierdzenie, iż „On mówił mi na przykład na co w szczególności mam zwracać uwagę i jak się zachowywać, aby wyglądało na to, że znam się na swojej robocie i rzeczywiście pracuję dla firmy skupującej zwierzęta” nie rozstrzyga, czy oznacza ono opinię świadka z punktu widzenia jego własnej pełnej wiedzy o udziale w przestępczym procederze, czy też oznacza wiedzę oskarżonego, jaki jest rzeczywisty cel działań R. K.. Nie można wykluczyć owej pierwszej możliwości - zwłaszcza w kontekście całej wypowiedzi świadka i poprzedzającej owo sformułowanie konkluzji „Moim zdaniem (...)”, wskazującej na przypuszczenie i subiektywną ocenę a nie wiedzę opartą na obiektywnych czynnikach - a więc uznania, że oskarżony udzielając rzekomych porad nie twierdził w żaden sposób, by miało to na celu stworzenie pozorów w zakresie rzeczywistego zatrudnienia R. K. w firmie zajmującej się skupem żywca i uczciwych intencji przy dokonywaniu zakupu tuczników.

Okoliczność tej nie sposób jednoznacznie rozstrzygnąć w sposób przyjęty przez Sąd Rejonowy, bowiem na rozprawie R. K. stwierdził, iż ów instruktaż dotyczył wyłącznie zagadnień kwalifikacji tuczników i poprawności wypełnienia dokumentów. Nawet jeśli przyjąć za Sądem I instancji, że owo sformułowanie nie zasługuje na wiarę (z przyczyn przez tenże Sąd wskazanych) to jednak – jak już wskazano – wcześniejsza wypowiedź świadka sama przez się nie daje podstaw do przypisania oskarżonemu wiedzy o tym, że pozostali oskarżeni działali w sposób oszukańczy. Tym samym nie można przyjąć, że oskarżony z pełną świadomością udzielał pomocy do takowego przestępczego działania.

Podkreślić należy – co również podkreślił apelujący – że sam oskarżyciel publiczny nie ocenił owych instrukcji w kategoriach jakiegokolwiek czynu zabronionego, w szczególności jako pomocnictwa do przestępstwa oszustwa.

Trzeba też mieć na uwadze, iż transport w dniu 17.12.2009r wykonywany był niejako „przypadkowo”, z przyczyn wcześniej nieprzewidzianych i niezaplanowanych, awarii uległ bowiem samochód innej firmy transportowej, która miała wykonać zlecenie przewozu tuczników.

Powyższe okoliczności nie pozwalają zatem na akceptację stanowiska Sądu I instancji zarówno co do oceny wypowiedzi R. K. w zakresie odnoszącym się do oskarżonego M. C., jak i wprowadzonych na tej podstawie wniosków.

W myśl art.5 kpk oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem (§1), natomiast nie dające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść obwinionego (§2).

Trzeba podkreślić, że zgromadzony materiał dowodowy nie daje wystarczających podstaw do przypisania oskarżonemu zarzucanego mu czynu. Stanowiska oskarżonego nie da się jednoznacznie i kategorycznie wykluczyć, brak bowiem dowodów pozwalających na negatywne jego zweryfikowanie. Nie mogą znaleźć uznania argumenty zaprezentowane przez Sąd Rejonowy, a czyniące zeznania R. K. podstawą do uznania zasadności stawianego oskarżonemu zarzutu. Na kanwie niejednoznacznych wypowiedzi świadka nie da się sformułować jednoznacznej i przekonującej tezy o sprawstwie M. C.. Analiza akt sprawy, w tym w szczególności wskazanych wypowiedzi R. K., prowadzi do przekonania, iż zarówno relacja R. K., jak i którykolwiek z pozostałych dowodów w sposób jednoznaczny nie przemawiają na niekorzyść oskarżonego oraz nie przesądzają o jego sprawstwie.

Pozostają zatem nie dające się rozstrzygnąć wątpliwości czy oskarżony w istocie posiadał wiedzę, że K. J., K. S. (1), M. M. i R. K., wspólnie i w porozumieniu dopuszczają się oszustwa na szkodę J. S.. Rozstrzygnięcie tego rodzaju wątpliwości faktycznych wymagało zastosowania wspomnianej reguły z art. 5 § 2 kpk i przyjęcia wersji korzystnej dla oskarżonego, uwalniającej go od odpowiedzialności karnej za popełnienie przestępstwa z art.18 § 3 kk. w zw. z art. 286 § 1 kk. (trudno bowiem w zakresie sformułowanej skargi doszukać się podstaw do przypisania oskarżonemu innego rodzaju przestępstwa).

Tym samym zaskarżony wyrok zmieniono i uniewinniono oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu. W konsekwencji utraciły rację bytu wszelkie rozstrzygnięcia wynikające z przypisania oskarżonemu zarzucanego przestępstwa.

Jednocześnie nie dopatrzone się podstaw do ingerencji z urzędu w dalszą część zaskarżonego wyroku dotyczącą K. S. (1).

O kosztach postępowania za obie instancje w zakresie dotyczącym oskarżonego M. C. orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 kpk oraz art. 632 pkt 2 kpk w zw. z art.634 kpk, obciążając nimi Skarb Państwa.

Dorota Maciejewska-Papież Anna Judejko Justyna Andrzejczak